

Ольховик Марина

ORCID 0000-0003-2789-9194

Кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії та культурології,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(м. Чернігів, Україна) E-mail: m.v._olkhovik@ukr.net

АНОТАЦІЯ

**ПОРАДНИК З ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ
ДЛЯ УЧНІВ ТА ВЧИТЕЛІВ СУЧАСНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ:**

Практикум / Упорядники: С.М. Гергуль та ін.

Чернігів: Десна Поліграф, 2021. 212 с.

URL: erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/7909

Вісім років як почалася системна робота щодо впровадження медіаграмотності на державному рівні, зокрема при наполегливій праці Академії української преси, яка є «незалежною організацією, що інспірує ключові ініціативи в сфері медіаосвіти та перекваліфікації журналістських кадрів в Україні, сприяє поширенню медіаграмотності та європейських стандартів журналістики, якісно інформуючи суспільство за допомогою досліджень, навчання та публікацій фахових видань» (<https://www.aup.com.ua/pro-aup/misija/>). І саме у 2015 році, завдяки листу Академії української преси до ректорату тоді ще Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка, розпочалася плідна співпраця та навчання окремих викладачів філологічного факультету в сфері медіаграмотності. За вісім років доценти Світлана Гергуль і Марина Ольховик стали сертифікованими тренерами з медіаграмотності, були першими, хто запровадив у вітчизняній вищій освіті університетський курс «Медіаосвіта і медіаграмотність», залучили студентів філологічного факультету до системної роботи з медіаграмотності, наприклад, під час журналістських шкіл, які проходили за підтримки Академії української преси.

Як результат восени 2019 року команда із десяти викладачів філологічного факультету Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка стали учасниками проекту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність», який виконує Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольств США та Великої Британії у партнерстві з Міністерством освіти і науки України й Академією української преси. Протягом жовтня-грудня 2019 року та Зимової школи у січні 2020 року відбулося інтенсивне навчання щодо формування власної інфомедійної грамотності, опанування цифрових інструментів навчання, оволодіння сучасними формами та методами викладання та імплементації інфомедійної грамотності у предмети. Наслідком стало залучення усіх п'яти кафедр філологічного факультету до впровадження інфомедійної грамотності у навчальні університетські курси та реалізація головної мети наших викладачів – навчити майбутніх учителів навчати майбутніх учнів інфомедійної грамотності. Саме тоді було вирішено прийняти участь у грантовій програмі з медіаграмотності.

Улітку 2020 року почалася цікава складна робота над проектом гранту колективом викладачів філологічного факультету. Світлана Гергуль, Лариса Городнича, Наталія Деркач, Ольга Лілік, Марина Ольховик, Олена Сазонова, Тетяна Чередник стали тими натхненниками, які, опанувавши всі тонкощі інфомедійної грамотності, запустили цей механізм у рамках власного проекту «Інфомедійна грамотність: навчись сам – навчи інших».

Основна ідея гранту «Викладач – студент – учень - активна громада - щаслива нація! Інфомедійна грамотність: навчався сам – навчи інших!» спеціально була придумана для філологічного факультету, бо передбачала не тільки навчання студентів інфомедійній грамотності, але й надання їм інструментів і супроводу для втілення цього гасла у школах міста і області, куди вони прийшли на виробничу практику в якості майбутніх учителів і вихователів.

У рамках грантової програми відбулася трьохденна медіашкола для студентства міста Чернігова, де активну участь брали студенти психолого-педагогічного факультету Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, студенти Національного університету «Чернігівська політехніка» і студенти Академії державної пенітенціарної служби України.

Наприкінці грудня 2020 року ЮНЕСКО була прийнята Сеульська декларація про медію та інформаційну грамотність для всіх і при всезагальній участі: захист від дезінфомедії, яка проголосила нові поглиблені європейські принципи щодо політики інфомедійної грамотності в Європі. «Ми

розуміємо, що інфомедійна грамотність сама по собі не панацея від усіх проблем, включаючи пандемію, але наголошуємо на тому, що медіа- та інформаційна грамотність отримала подальше визнання і оцінку в усіх освітніх, соціальних і економічних системах і застосовувалась в якості більш активного підходу для побудови стійкого та інклюзивного суспільства. Ми підкреслюємо, що підвищення медійної та інформаційної грамотності для всіх, забезпечить стійке укріплення критичного мислення людей і здатність розбиратись у тому, як відбувається їхня взаємодія з інформаційними і комунікаційними технологіями, особливо під час кризи (*Seoul Declaration on Media and Information Literacy for Everyone and by Everyone: A Defence against Disinfodemics*https://en.unesco.org/sites/default/files/seoul_declaration_mil_disinfodemic_en.pdf).

Майже одночасно з упровадженням Сеульської декларації філологічний факультет реалізував грант, одним з найяскравіших результатів якого поруч з десятками проведених заходів студентами факультету в межах виробничої практики, став вихід колективної праці – Порадника з інфомедійної грамотності, який став одним з якісних і потужних інструментів у боротьбі з дезінфодемією.

Порадник розрахований на учителів основної школи, зокрема учителів української мови та літератури, англійської мови та зарубіжної літератури. Сценарії уроків і позакласних заходів можуть стати у нагоді класним керівникам, вихователям, усім, хто опікується виховною роботою. Ідея про те, що людина має прагнути критично мислити в інформаційному просторі протягом усього життя, втілилась в розробку сценаріїв для різновікових груп. У той же час перший розділ порадника пропонує загальний конструктор, набір вправ, з яких кожен може змодельовати власний захід на будь-який смак. Корисні поради наприкінці збірника допоможуть зорієнтуватись у вже досить різнобарвному матеріалі та ресурсах, що висвітлюють проблематику інфомедійної грамотності. Порадник, орієнтований на потреби вчителів-філологів, містить систему вправ з формування медіаграмотності на уроках української мови та літератури, англійської мови і зарубіжної літератури, які реалізували студенти філологічного факультету під час власної виробничої (педагогічної) практики. Також у Пораднику представлені всі вправи медіашколи, що можуть бути цікавими знахідками для будь-якого активного заходу для молоді й не тільки.

Цей Порадник став результатом плідної со-творчості колективу викладачів, студентів філологічного факультету та учнів шкіл міста і області, тому всі вправи перевірені на практиці, всі сценарії проведені та апробовані, а результати непередбачувано цікаві та надихаючі.